

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pismen ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtrek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šif. 11.153. Telefon 3112

Naša zborovanja

KLIC PODEŽELJA

Učiteljska zborovanja so bila prejšnje čase ne-le bolj obiskana, temveč še mnogo več — obiskana s srcem. Učitelj je šel na zborovanje iz potrebe razvedriti se med tovariši, izpričati svojo stanovsko zavest in tovariško sožitje in iz globoko občutenega stremljenja po širši strokovni izobrazbi. Če vprašate starejše tovariše, kako je bilo nekdanj na zborovanjih, vam bodo odgovorili sledeče: Zamudili nismo nobenega zborovanja, četudi je bilo še tako daleč od železnice. Če pa je bilo ob železnici, nismo čakali na prvi vlak, temveč smo večkrat zamudili celo poslednjega. Toda tudi hoja 3 do 5 ur daleč nas ni spravila v slabo voljo. Bili smo vsi ena družina, kakor pri uradni delu, tako po zborovanju. Po zborovanju se nismo razšli, temveč smo vsi iskali prilike, da se sestanemo, razveselimo, navzkramamo in napojimo in da ostanemo čimdalje skupaj. Običajno smo ostali na obedu v kaki prijetni gostilni in smo preživeli najlepše trenutke tovariškega kramljanja.

V našem času se mi zdi, da je tako pripovedovanje daljna pravljica. Danes je docela drugače, preokrenilo se je za 180°. Vzemite »Tovariša« v roke in berite poročila o učiteljskih zborovanjih. Številke vam povedo, da je interes članstva za zborovanje premajhen. Udeležba je običajno 50%-na, včasih še toliko ne. Kdaj so bili časi, ko je bila 80 do 90%-na? Menda jih komaj pomnijo mlajši tovariši? Nikakor ne moremo zahtevati 100%-ne udeležbe, kar je tudi v praksi težko mogoče. Vedno se bo našel učitelj, ki bo upravičeno izostal. Vendar bi morala biti udeležba 80 do 90%. Izgovor, da ni moglo učiteljstvo posejati skupščine radi prometnih neugodnosti ne drži, kajti obisk je v hribovskih srezih vedno boljši od obiska v prometnih in lahko dostopnih okrajih.

Vzroke slabega obiska je iskati drugje. Pribijam! Manjka notranje veselje in soudeležba, manjka stanovska zavest in potreba slovnosti. Tovariš se je umaknil gospodu. — Pravo tovarištvo, ki sliči resničnemu prijateljstvu, ki ne išče ugodnosti in koristi, tega je premalo med nami. Na zborovanjih ni več prisrčnega tovarištva. Mnogokrat razmišljam ali je res človek danes le materialist, ali se ne počuti dobro z enakimi, ali kaj je temu vzrok? Odgovor je prav kratek. Manjka nepriljena zavest skupnosti in enakosti. Lahko opazimo, da tovariš ne obišče tovariša, če pride v kak tuj kraj. Izgiba se šole, o njej sploh neče nič vedeti. Ni notranje povezanosti, notranjega čuta tovarištva. Tovariši so le tako dolgo, dokler so v šoli ali dokler traja uradni del zborovanja. Kakor hitro neha zborovanje, se razkropijo na vse strani, čez 10 minut ni nikogar več v mestu. Večina se takoj odpelje, mnogi gredo celo pred koncem zborovanja, če imajo ugodno železniško ali kak drugo zvezo. Nekateri gredo obiskat sorodnike, znance ali prijatelje in le malo jih ostane skupaj. K obedu se javlja komaj 10% prisotnih. Edino ti ostanejo tudi po zborovanju, da se porazgovorijo. Ostali pa ne kažejo nobenega interesa, da bi se porazgovorili in povsedešili s tovariši. In vendar je bilo pred leti še nekaj boljše.

Toda ne samo, da poseča zborovanje 50% učiteljstva, še teh 50% ne kaže nobenega veselja in zanimanja. Pri poročilih, predavanjih in resolucijah sodeluje le 5% prisotnih, včasih je v dvorani eden edini, ki se aktivno udeležuje. In če se kdo oglasi, je deležen pomilovalnega nasmeha, češ, kaj le govoriš, saj te nihče ne posluša. In res, prisotne tako rekoč ne zanima nič.

Mnogi bodo pripomnili, da je morda sistem zborovanj kriv te brezbriznosti. Včasih je nekaj resnice na tem, največkrat pa so zborovanja dobro pripravljena. Brez obravnavanja aktualnih stanovskih zadev ne gre. Med prisotnimi jih je mnogo, ki šele na zborovanjih slišijo kar je prinesel »Učiteljski tovariš« — ker ga ne čitajo. Stanovskim zadevam sledijo učiteljske gospodarske organizacije in končno predavanje.

Nastane vprašanje, ali bi ne kazalo reorganizirati programa in sistema zborovanj? Pripomnil bi k temu vprašanju sledeče: Prireditelj bi moral paziti, da so zborovanja čim krajša. Obravnavati bi se morale le najvažnejše aktualne stanovske zadeve. Izbirati je treba dobre predavatelje in ne gledati zgolj na ime, temveč tudi na to, da je predavanje zanimivo. Pogosto morajo biti udeleženci prisiljeni poslušati prav slabih predavateljev. Glejati moramo, da predavajo predvsem tovariši. Snov ne mora biti vedno strogo pedagoško znanstvena, čeprav ji gre prvenstvena vloga. Toda pedagoška predavanja ne bi smela biti brez neke zveze, brez načrta. Vsa predavanja bi morala biti povezana v neko celoto, da bi eno izpolnjevalo drugo. Vsako društvo bi moralo izdelati eno ali večletni načrt predavanj, n. pr. eno leto »Računski pouk«: 1. Metoda računskega pouka. 2. Važnost uporabnih nalog. 3. Kako dopolnjuje računski pouk delovne enote. 4. Računski pouk v posameznih razredih. 5. Praktični primeri

Še o tovarištvu

Zelo umesten članek »Nekaj misli o tovarištvu« v 40. številki našega lista je pokazal na globoko rano našega stanu in zadel s svojimi ugotovitvami prav v živo. Narekovala ga je gotovo življenjska izkušnja in dolgoletno opazovanje razmer, ki vladajo med nami.

Tema o tovarištvu bi morala biti današnje čase stalno v razgovoru in bi bila tudi prav hvaležna snov za naša zborovanja.

Vzroki, da se oddaljujemo drug od drugega in nekako zapiramo vase, so prav različni. Ne bo to samo nekaj splošen pojav zagrenjenosti, kot jo opažamo povsodi v javnem življenju, kar je največ posledica gospodarskega padca in eksistenčne negotovosti širokih množic. Veliko je pripomnila k tej naši odtujitvi zlasti politična razcepljenost. Saj smo se hoteli že ločiti po različnih klubih, prav kot kaki pristni, dolgočasni in vsega siti angleški lordi, ter zapreti vrata za nepoklicance, da bi nas ne motili v našem »klubovanju«, ali bolj pravilno — klubovanju. Ni čuda, če ljudje, ki še danes prisegajo samo na zastave strank, sedajo k posebni mizi in takoj utihnejo, ako prisede kdo, ki ni v vsem njih misli. Ze slutijo v njem prisluškovalca in ova-duha. Prav isti pojav kot je vladal za časa svetovne vojne, ko smo imeli za neznane ljudi dogovorjene znake, da smo takoj napeljali pogovor na neaktualne zadeve, če so se nam približali sumljivi ljudje. Takih prisluškovalcev in raznašalcev slučajnih, morda malo političnih debat, bi med prvimi tovariši ne smelo biti. V prvi vrsti bi si morali biti stanovski tovariši, a šele daleč neke pripadniki različnih drugih organizacij.

Tiste malenkostne razmere malomeščanov, ki se grizejo za prazne besede, drug drugega obirajo, ker nimajo višjega duševnega poleta, bi morale izginiti iz naše družbe. — Tudi veliko pretirane občutljivosti je v nas. Zgodi se, da kdo svoja načela javno, bodisi pri zborovanjih ali v privatni družbi malo bolj energično zagovarja. Mnogi čutijo v tem že ost, naperjeno proti sebi in zamera je grozanska. Saj vendar nismo zato tu, da bi drug drugemu kimali. Ravno v debatah, ki naj ne bodo gostilniški prepri, se čistijo nazor in ustvarjajo jasnejši vidiki. Seveda bi moral biti vsak pripravljen korigirati svoj nazor, če spozna, da ni na pravi poti, ne pa trmasto vztrajati v zmotah in si domišljati, da ima ravno on vse prav. Občevanje s te vrste ljudmi je zelo težko in navadno taki prvi odvedo tovarištvo, ker so preveč zaljubljeni sami vase. Kako dolgočasen bi bil vendar svet, ko bi vsi ljudje enako mislili.

Mnogi pozabljajo, da veljajo tudi zanje oni dogovorni predpisi v občevanju kot za druge. Zgodi se pa, da pride tovariš v nov kraj in ne pride obiskat svojih najbližjih sosedov, kot je običaj pri omikanih ljudeh. Če se to ne zgodi prvih osem dni, kot je to stara navada, se med tovariši v opravičljivih vzrokih še oprusti, a da pride novi sosed šele čez pol leta, ko je slučajno v kaki zadregi, to je pa že neodpustno in zakasnelec ne sme pričakovati, da mu sosed vrne obisk. Imel pa je morda dotični dovolj časa, da je pravočasno obiskal druge ljudi v isti vasi, ki niso njegovega stanu. Tako preziranje tudi med polkulturnimi ljudmi ni dopustno.

Podobne nerodnosti, nevednosti, ali kakor koli že hoče kdo to tolmačiti, ustvarjajo nerazpoloženje in ono severnjaško hladnost, ki vlada včasih med nami.

Svoje čase smo se bolj pogosto shajali sosedje in pri takih sestankih z dobro voljo poravnali marsikake difference, ki se tako rado pojavljajo pri preobčutljivih ljudeh. Tudi danes bi se to lahko vršilo. Saj nihče ne pride k tovarišu na gostijo, temveč na pogovor in posvet. Marsikaka tovariška zadeva se med štirimi stenami vse bolj ugodno reši kot v škodoljni javnosti. In ob skodelici kave se prav tako lahko razpravlja kot ob litru vina.

Tako smo vsaj delali včasih. Danes prihaja to vse bolj iz navade, kar je vsem v škodo. Imeli smo kar vnaprej dogovorjeno, kdaj in kje se snidemo in nihče ni bil pri tem kaj

oškodovan. Celo nadzorniki so nas poluradno izpodbujali k sestajanju, češ pri tem in tem tovarišu vidite take in take zanimivosti na vrtu, pri učilih itd. In res smo se drug od drugega marsikaj naučili, saj vsak ni za vse in vedno rabi kakega mentorja. Učimo se pri duhovnikih, ki se redno shajajo in obravnavajo službene in zasebne zadeve.

V samotni postane človek sčasoma gotovo čudak. V našem stanu jih je menda povprečno največ. To niso zdravi pojavi, a ustvarjajo jih razmere, ki sem jih omenil. Samotarji se tudi prav radi vdajo raznim razvadam. Na vesti jih ima družba, ki jih ni znala pritegniti nase. In največkrat so to najboljše, najinteligentnejši in zato seveda mnogo bolj občutljivi ljudje.

Imeli smo tovariša v sosesčini, ki je le redko zašel med nas. Opisali so mi ga kot propadajočega človeka, ki tudi zaradi svojega sarkazma ni bil priljubljen v družbi. Zato so se ga po vrsti izogibali. Slučajno se nam je pridružil in prepičal sem se kmalu, da je zbadljiv in ima vedno pripravljene puščice, ki jih je kmalu nameril tudi name, čeravno sva se šele drugič videla. Vzel sem vse to za šalo. Drugič sem ga nalašč sam poiskal. Bil je vesel mojega obiska in vse drugačen v občevanju. Zame je bil njegov značaj psihološki problem in preizkusil sem ga od vseh strani. Vedno bolj sem se čudil koliko prikritih zmognosti je v tem na videz zanemarjenem tovarišu. In koliko odkritosti! Potožil mi je, da se ga nekateri sramujejo zaradi obnošene suknje in čudnih navad, a da on dostikrat namenoma drugače dela kot drugi, ker noče trobiti z množico v isti rog. Kadar smo še prišli skupaj, sem začutil, da je proti meni mnogo obzirnejši kot je bil pri prvih svidenjih. Kmalu sva postala prav prijatelja. Spoznal sem v njem srčno dobrega, a le z raskavo skorjo odetega človeka. Zaupno mi je razodel vse nadloge in udarce, ki so ga doleteli in kako je svet izrazil njegovo dobrosrčnost. Zdalj ga nisem več obsojal, ker je hodil kot beraček med prešernimi ljudmi ter iskal leka in pozabljanja

Nekateri tehnični pripomočki v službi sodobne šole

V našem ljudskem šolstvu se načelno in v praksi bje trda borba za dobro slovenske šole. Po eni strani se naši neudržitvi pionirji trudijo precepiti zlahtne tujerodne pedagoške sadike na domača tla in jih prilagoditi našim lokalnim razmeram, po drugi strani pa imamo ostale delavce, ki z najboljšo namero in čisto opri na svoje predstojnike, cenijo in upoštevajo predvsem uradni učni načrt, neposredne predstojnikove želje in zahteve ter lepo pisavo v uradnih spisih.

Kdor si želi sproščenja in novih pobud, komur je mar vsa otrokova notranjost in njegova rast v konstruktivnega, samostojnega in naprednega člana naše družbe, ta bo vedno preizkusil vsako novo idejo in metodo v šolski praksi in jo prilagodil življenjskim potrebam svojih gojencev. Ono, kar bo pozitivno in koristno njegovemu šolskemu delu, bo obdržal, ostalo pa se itak razgubi samo po sebi. Naše delo je večer eksperiment, večno iskanje za novim, boljšim načinom približati mladim dušam vse tiste izsledke duha, ki jih potrebuje mladi človek za svoj vstop kot član v veliko podjetje življenja.

Oni učitelj, ki mu ni do tega, si bo lagodno in pokojno zapomnil učni načrt, upošteval samo navete in zahteve svojega upravitelja in nadzornika, hodil lepo po široki izhojeni poti brez čeri in prepadov in bo tudi dosegel neki formalni uspeh. Da, mnogokrat celo večjega kot prvi, toda samo formalni.

Vsaj 95 % naših šol je po svoji tehnični opremljenosti in opremljenosti za drugo vrsto šolnikov. Samo ljubemu Bogu je bilo možno iz nič ustvariti svet. Človek in učitelj mora svoje delo graditi na določenem objektu in z določenim mnogovrstnim orodjem.

jetnejši. Le ne predolgih predavanj in zborovanj, drugače bo še manj zanimanja. Boljše je pol ure trajajoče predavanje, kakor dveurno naboljše dociranje.

Poleg običajnih zborovanj, so prav primerna manifestacijska zborovanja, kakor so bila v Ljubljani in Murski Soboti. Taka zborovanja ne bodo ostala brez dobrega učinka. Pozabila se bodo predavanja, pozabile aktualne stanovske zadeve, neizbrisen pa ostane vtis, kakšno moč in varnost nudi močna in slozna organizacija. Ne more ostati brez vpliva pogled na množico članov, ki manifestirajo za isto idejo. Podzavestno rodi v prisotnem občutek, da je moč le v organizaciji, da je le tisočglava močna, slozna in zavedna organizacija tista sila v današnjem zmateraliziranim svetu, ki se more uspešno boriti in braniti pred neizprosno trdoto in brzrčnostjo življenja.

VSEBINA:

Naša zborovanja.

Še o tovarištvu.

Ob okrnitvi slovenske šole.

Počitniški pedagoški tečaj.

Praktični učiti. Izpiti v šol. letu 1938./1939.

Praznik mladinske pesmi v Sošanju.

Učiteljski pokret.

Pirhova akcija »Bran-i-bora«.

Resolucija treznostnega tedna.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

tudi v alkoholu. Kljub tej razvadi pa ga nisem našel nikoli v takem stanju, da bi bil preokrenil človeško dostojanstvo. Ravno v takem razpoloženju je bil pravi filozof in je delil Sokratove nauke na desno in na levo. Večkrat sem si mislil, da bi bil to najkoristnejši član družbe, ako bi ga bili sosedje vzeli pravočasno medse in ravnali z njim posebno obzirno in ljubeče, ker je prav iskal med ljudmi človeka, ki bi skušal razumeti njegove težave.

Ko sem moral nenadoma zapustiti tiste kraje, sem se v zadregi s časom poslovlil od njega pismeno. Prihital pa je on k meni čez hrib po slovo in se mi ginjen zahvaljeval za dobro besedo, ki sem mu jo privoščil in ker sem ga upošteval kot tovariša in človeka, kljub njegovim napakam. Njegova poznejša pisma hranim kot dragocen spomin na človeka, ki ni bil rojen za surovi svet. Naj mu da miru in uthe daljna tuja zemlja, kamor je moral oditi.

Gorenje navajam kot dokaz, kako krivico lahko komu delamo, ker ga ne poznamo do dna. Pri pogostejših stikih se okrne z dobro voljo in razumevanjem marsikake ost in izravnavajo mogoča nesoglasja. Zlasti pa bi moralo biti tovarištvo vedno močnejše kot politične strasti, ki razjedajo današnje družbo.

-ar.

Skromna oprema naših šol nas nujno vodi v verbalizem. Učiteljski prazni žepi pa to stanje podčrtavajo. Učiteljske knjižnice zvevajo od praznote. Modeli so polrazbiti, neuporabni, slike in zemljevidi raztrgani ali zastareli ali jih sploh ni. Za fizikalne in kemične eksperimente največkrat zmanjka še špirta. Kako malo šol premore svojo radio aparat, koliko ga res s pridom in v polni meri izkorišča? Sicer pa, ali tudi odgovarja šolski radijski program našim stvarnim potrebam? Kje je tu kak širši okvirni načrt, ki bi ga dobile na vpogled vse one šole, ki so radijske naročnice? Koliko šol pa ima pri nas šolske kino aparate ali vsaj skioptikone, epidiaskope in slično? Vse to stane mnogo denarja, naši A in B proračuni pa so tako obupno skromni. Vsako leto prireja ljubljanski velesejem prav zanimive razstave iz vseh panog našega gospodarskega, civilizacijskega, kulturnega, športnega in higienskega udejstvovanja. Velesejem dela veliko reklamo po šolah. Vsako leto obišče več tisoč učencev naš velesejem. Prehodi po paviljone in ... od preobilice vtisov se jim vrte v glavi. Največkrat zapusti najmočnejših vtisov ali sladoled. Šolske naloge o vtisih nečiji vtis od vse prireditve opica pri cirkusu, iz velesejma nudijo bogat ilustrativni in dokumentacijski material. Smoter ni bil nikdar dosežen. Spremljajoči učitelji se predhodno ne morejo orientirati po razstavi, pa tudi časa in prostora ni za to. Edino ljubljanske šole bi se lahko boljše okoristile s takimi prireditvami. Po zaključku velesejma izginejo vse te razstave v bog si ga vedi kateri arhiv, da jih uničijo molji in miši.

Kaj ko bi bil na prosvetnem oddelku banske uprave poseben odsek, ki bi zbral vse te zanimivosti, jih razmnožil in poslal šolah. Kako bi se naša učila pomnožila! Dobili bi zbirke iz naših krajev in naših razmer. Toliko poudarjano načelo ožje in širše domodnosti ostane največkrat pri frazah. Ali ne bi mogla kr. banska uprava kupiti 26 pripravnih kino aparatov in jih podariti srezom, istočasno si pa urediti primerno zbirko kulturnih filmov in jih brezplačno posojati preko srezov šolah? Sreski šolski nadzornik ali njegov pomočnik bi po željah posameznih šol lahko pošiljal aparat in odgovarjajoče filme vsaj vsem onim šolah, ki imajo elektriko. Ob nedeljah in praznikih bi ti aparati lahko služili tudi izvenšolskim prosvetnim smotom po šolah. Zanimivi filmi bi sigurno privabili posebno podeželsko ljudstvo, ki se niti ne bi protivilo malenkostni vstopnini za kritje režijskih stroškov. Roditeljski sestanki bi se tudi dali spojiti s takimi kino predavanji.

(Dalje prihodnjič)